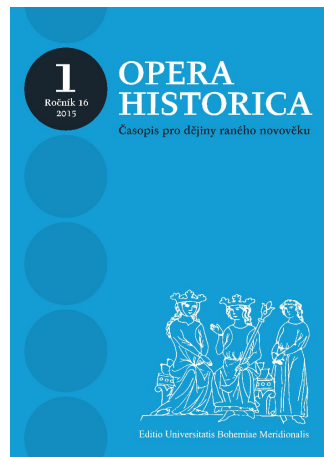

Citation style

Hrdlička, Josef: review of: Michael Diefenbacher / Olga Fejtová / Zdzisław Noga (eds.), Krakau - Nürnberg - Prag. Stadt und Reformation. Krakau, Nürnberg und Prag (1500-1618) / Kraków - Norymberga - Praga. Miasto i reformacja. Kraków, Norymberga i Praga (1500-1618) / Krakov - Norimberk - Praha. Město a reformace. Krakov, Norimberk a Praha (1500-1618), Praha: Červený Kostelec: Archiv hlavního města Prahy, 2019, in: Opera Historica, 21 (2020), 1, p. 127-128, DOI: 10.15463/rec.1061237704

First published: Opera Historica, 21 (2020), 1

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

Michael DIEFELBACHER – Olga FEJTOVÁ – Zdzisław NOGA (edd.), Krakau – Nürnberg – Prag. Stadt und Reformation. Krakau, Nürnberg und Prag (1500–1618)/ Kraków – Norymberga – Praga. Miasto i reformacja. Kraków, Norymberga i Praga (1500–1618)/ Krakov – Norimberk – Praha. Město a reformace. Krakov, Norimberk a Praha (1500–1618), Praha – Červený Kostelec 2019 (= Documenta Pragensia Monographia 33/2), 424 s., ISBN 978-80-86852-83-6.

Sborník obsahuje písemné verze většiny příspěvků přednesených na stejnojmenné mezinárodní konferenci konané v Norimberku v listopadu 2017, jež byla jednou z mnoha akcí pořádaných u příležitosti 500. výročí vystoupení Martina Luthe-
ra. Současně představuje druhý výstup spolupráce českých, německých, polských a rakouských historiků, na které se podílejí Archiv hlavního města Prahy, Stadtarchiv Nürnberg a Nationalarchiv Kraków. Sva-
zek věnovaný náboženskému vývoji měst tak navazuje na publikaci o městských elitách ve středověku a raném novověku vydanou roku 2016.¹

Obdobně jako program konference je také dvacet příspěvků otiskovaných ve sborníku rozděleno do osmi tematických bloků, které jsou uvozeny stručnou předmlouvou a uzavírá je závěrečné shrnutí z pera Ferdinanda Oplla. Polovina bloků obsahuje vždy tři příspěvky, které téma, obsažené v názvu příslušné části, analyzuje

na případu české, německé a polské metro-
pole. Druhá polovina bloků pak obsa-
huje pouze po dvou příspěvcích (tříkrát
absentuje Norimberk a v jednom případě
Praha).

V první části zkoumající „reformaci
před reformací“, tedy poměry ve městech
před Lutherovým vystoupením, se Paweł
Kras věnoval učení Andrzeje Gałky, jedi-
ného známého stoupence Johna Wicliffa
v Polsku. Franz Machilek představil kon-
tury náboženského vývoje v Norimberku
15. století s důrazem na roli komunalismu
a klášterního humanismu. Kateřina Jíšová
a Jan Hrdina analyzovali náboženský vývoj
v pražských městech v letech 1436 až
1520. Soustředili se zejména na podmínky
koexistence utrakvistické majority s ka-
tolickou menšinou i na konkrétní projevy
mezikonfesního soužití. Druhý blok
příspěvků se koncentroval na vztahové
síť městských elit. Po příspěvku Marcina
Starzyńskiego o humanistech v Krakově
na konci 15. věku a stručném textu Franze
Fuchse o roli intelektuálů v Norimberku
a jejich příklonu k reformaci se Marta
Vaculínová zabývala centry intelektuálního
života v Praze na počátku 17. století, tedy
císařským dvorem, pražskou univerzitou
a jezuitskou akademií.

V dalším srovnávacím oddíle věnova-
ném nové organizaci duchovního života
ve zkoumaných městech se nejprve Wal-
demar Kowalski věnoval průběhu reforma-
ce v Krakově v 16. a první třetině 17. sto-
letí. Následně Anselm Schubert upřel

.....
¹ Michael DIEFENBACHER – Olga FEJTOVÁ – Zdzisław NOGA (edd.), *Krakau – Nürnberg – Prag. Die Eliten der Städte im Mittelalter und in der frühen Neuzeit. Herrkunft, Nationalität, Mobilität, Mentalität*, Praha 2016 (= Documenta Pragensia Monographia 33/1).

detailní pozornost na pronikání reformace do Norimberku v letech 1522–1525. Pragensiální tematiku zastupoval Ota Halama, který se ve svém stručném sdělení zabýval dvěma vlnami luterské reformace v Praze, a sice v první polovině dvacátých let 16. věku a poté na počátku 17. století. Čtvrtý blok věnovaný roli knihtisku při šíření opravných náboženských myšlenek obsahuje stař Janusze S. Gruchały o produkci krakovských tiskařů na sklonku 15. i v 16. století a její konfesní skladbě i studii Christine Sauer o norimberském knihtisku v kontextu reformace. Olga Fejtová se následně pokusila představit Prahu jako centrum knihtisku v zemi i roli pražských oficín pro šíření luterské reformace s důrazem na první polovinu 16. století.

Příspěvky v následující sekci se zaměřily na politické souvislosti reformace. Wojciech Krawczuk a Maciej Ziemiński věnovali pozornost zničení společné modlitebny luteránů a reformovaných v krakovském vnitřním městě v květnu 1591, které je považováno za symbolické ukončení reformace ve městě. Do pražského prostředí byl zasazený text Marka Ďurčanského, jež se zabýval vztahem českých králů k radám pražských měst v předbělohorském století. Další dvě sdělení byla věnována roli městských rad v reformačním procesu v Krakově (Zdisław Noga) a Praze (Jiří Pešek).

Závěrečné dva bloky příspěvků se soustředily na vztah reformace a výtvarného umění i na roli reformace v proměnách školství a vzdělání. Na příspěvek Marka Walczaka o vývoji výtvarného umění v Krakově v 15. století navázali Michaela

Hrubá a Jan Royt společným příspěvkem o umění luterské reformace v severních a severozápadních Čechách, který se tak jako jediný z bohemikálních textů vymyká geografickému zasazení uveřejněných studií do trojice zmiňovaných metropolí. Závěrečné dva texty byly postupně věnovány náboženskému profilu krakovské univerzity (Dawid Machaj) a vzdělávacím institucím v Norimberku (Wolfgang Mährle), který na rozdíl od české a polské metropole nedisponoval univerzitou.

Sborník příspěvků patří do širokého proudu bádání o dějinách reformace, které zkoumají její průběh v městském prostředí. Publikované příspěvky ukazují širší témat, která je možné zkoumat v souvislosti s šířením reformace ve velkých městech. Současně dokládají vzájemné odlišnosti zkoumaných lokalit, které dobře vyniknou právě v komparativní optice.

Josef Hrdlička

Hana FERENCOVÁ, Čechy a Morava očima anglických cestovatelů 1570–1800, Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, 2018, 286 s., ISBN 978-80-88278-17-7.

Knižně vydaná disertační práce Hany Ferencové v sobě spojuje dva přístupy, které dosavadní historiografie používala při studiu cestopisné literatury raného novověku. V první radě jde o spíše popisný pohled na cestopisy, při kterém se badatelé věnují zejména samotnému průběhu cest, jejich itineráři a případně každodennosti cestování. V tomto ohledu mohla autorka navázat na starší práce Aloise Bejblíka